HE 147/2018 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Hansel Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 1 ja 3 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Hansel Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annettua lakia siten, että yhtiön asiakkaina voisivat nykyisten asiakkaiden lisäksi olla kunnat, kuntayhtymät, evankelis-luterilainen kirkko, ortodoksinen kirkko ja Keva. Lisäksi lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Hansel Oy:n osakkeenomistajina voisivat olla muutkin kuin valtio. Samalla esitetään, että eduskunta antaisi suostumuksensa Hansel Oy:n ja KL-kuntahankinnat Oy:n omistus- ja yritysjärjestelyyn, jossa Suomen valtio lakkaa olemasta Hansel Oy:n ainoa omistaja. Valtiolla säilyisi edelleen määräysvalta yhtiössä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.

PERUSTELUT

1 Nykytila

Laki Hansel Oy -nimisestä osakeyhtiöstä (1096/2008) tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2009. Hansel Oy on toiminut lain tarkoittamalla tavalla valtion yhteishankintayksikkönä ja kilpailuttanut asiakkailleen tavara- ja palveluhankintoja yhteishankintoina sekä tarjoamalla kilpailuttamiseen liittyviä asiantuntijapalveluja. Hansel Oy:n asiakkaita ovat talousarviotalouden piiriin kuuluvien virastojen, laitosten ja muiden hankintayksiköiden lisäksi sellaiset hankintayksiköt, joita valtio rahoittaa tai joihin valtio käyttää nimitysvaltaa lain 3 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla. Tällaisia hankintayksiköitä ovat muu muassa yliopistot ja korkeakoulut sekä Yleisradio Oy ja Veikkaus Oy. Hansel Oy:n asiakkaana on lisäksi voinut olla Suomessa sijaitseva Euroopan kemikaalivirasto.

Hansel Oy on valtion kokonaan omistama osakeyhtiö, jonka omistajaohjauksesta vastaa valtiovarainministeriö.

Suomen Kuntaliiton omistama KL-Kuntahankinnat Oy on perustettu vuonna 2008. KL-Kuntahankinnat Oy on kaikkia kuntia palveleva yhteishankintayksikkö, joka on kilpailuttanut kuntien käyttöön puitejärjestelyjä tavanomaisista tavara- ja palveluhankinnoista sekä eräistä tietojärjestelmistä. KL-kuntahankinnat Oy:n asiakkaina ovat kuntien lisäksi olleet evankelisluterilainen kirkko, ortodoksinen kirkko sekä Keva.

Valtio ja Suomen Kuntaliitto ovat valmistelleet KL-Kuntahankinnat Oy:n sulautumista Hansel Oy:öön. Sulautumisen johdosta lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Hansel Oy:n asiakaspiiriin lisättäisiin kunnat ja kuntayhtymät. Asiakaspiiriin lisättäisiin myös evankelisluterilainen kirkko ja ortodoksinen kirkko sekä niiden seurakunnat ja Keva. Uusille asiakkaille Hansel Oy:n yhteishankintasopimusten käyttö olisi vapaaehtoista.

1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Hansel Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetussa laissa säädetään Hansel Oy:n asemasta, tehtävistä ja asiakkaista. Hansel Oy:n tavoitteena on julkisten varojen käytön tehostaminen sekä tuottavuuden lisääminen hankintatoimessa. Hansel Oy:n tehtävänä on tuottaa yhteishankintatoimintoja ja hankintojen tukitoimintoja, ylläpitää hankintasopimuksia ja tuottaa hankintatoimeen liittyviä asiantuntija- ja kehittämispalveluja.

Hansel Oy kilpailuttaa yhteishankintoja pääsääntöisesti puitejärjestelyin. Valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 22 a §:ssä säädetään valtion talousarviotalouden piirissä olevien virastojen ja laitosten hankinnoista ja velvollisuudesta toteuttaa hankintansa yhteishankintasopimuksia käyttäen. Yhteishankintojen lisäksi Hansel Oy kilpailuttaa asiakkaidensa puolesta hankintasopimuksia ja tuottaa hankintoihin liittyvää teknistä infrastruktuuria, kuten kilpailutusjärjestelmäpalvelua. Hansel Oy ylläpitää hankintasopimuksia ja tarjoaa asiakkailleen myös hankintasopimusten sopimuskauden aikaista asiantuntijatukea.

Hansel Oy tarjoaa asiakkailleen myös hankintatoimen kehittämiseen liittyviä palveluja, joiden tarkoituksena on parantaa hankintojen ohjausta ja johtamista sekä hankintojen suunnitelmallisuutta ja seurantaa.

Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2016), jäljempänä *hankintalaki*, sisältää säännökset yhteishankintoihin liittyvistä määritelmistä, yhteishankintayksikön toiminnasta sekä oikeudesta käyttää yhteishankintayksikön kilpailuttamia hankintasopimuksia,

puitejärjestelyjä ja dynaamisia hankintajärjestelmiä. Hankintalain yhteishankintayksikön määritelmä edellyttää sitä, että yhteishankintayksikön toiminta kohdistuu sen omistajiin taikka sellaisiin hankintayksiköihin, joiden oikeudesta käyttää yhteishankintayksikköä on erikseen säädetty.

Suomen Kuntaliitto ry perusti vuonna 2008 KL-Kuntahankinnat Oy:n kilpailuttamaan suurivolyymisiä hankintoja ja tuomaan tehokkuutta kunnille mm. hinta- ja prosessisäästöillä hankintakohteissa, joissa pääsääntöisesti ei ole paikallista tarjontaa. Yhteishankintojen avulla KL-Kuntahankinnat Oy on kyennyt vähentämään päällekkäisten kilpailutusten aiheuttamaa työtä asiakasorganisaatioissaan, tuomaan kustannussäästöjä sekä minimoimaan epäyhtenäisiä hankintakäytäntöjä mm. sähköisen kilpailuttamisen keinoin.

Evankelis-luterilainen kirkko, sen seurakunnat ja seurakuntayhtymät sekä niiden määräysvallassa olevat julkisoikeudelliset laitokset ovat hankintalain tarkoittamia hankintayksiköitä. Hankintalain lisäksi kirkkolain (1054/1993) 25 luvun 5 a §:ssä säädetään hankintalain soveltamisesta kirkollisissa viranomaisissa. Kirkon puolesta hankintatoimesta ja hankintojen järjestämisestä vastaavat Kirkon keskusrahasto ja Kirkon eläkerahasto, joiden hallituksena Kirkkohallitus toimii. Seurakunnat ja seurakuntayhtymät vastaavat itsenäisesti oman hankintatoimensa ja omien hankintojensa järjestämisestä. Joillakin seurakunnilla ja seurakuntayhtymillä on kuntien kanssa erilaisia hankintayhteistyön muotoja, kuten hankintarenkaita.

Ortodoksisen kirkon hankintayksikköjä ovat tällä hetkellä 21 seurakuntaa ja kaksi luostaria. Evankelis-luterilainen ja ortodoksinen kirkko ovat hyödyntäneet KL-Kuntahankinnat Oy:n yhteishankintasopimuksia. Evankelis-luterilaisen kirkon hankintayksikköjen ostojen määrä KL-Kuntahankinnat Oy:n sopimusten kautta oli noin 10 milj. euroa vuonna 2017. Seurakuntatalouksista kaksi kolmasosaa hyödynsi KL-Kuntahankinnat Oy:n sopimuksia vuonna 2017. Ortodoksisen kirkon hankintavolyymit ovat vuositasolla olleet pieniä.

Keva on julkisoikeudellinen eläkelaitos ja hankintalaissa tarkoitettu hankintayksikkö. Myös Keva on hyödyntänyt KL-Kuntahankinnat Oy:n kilpailuttamia yhteishankintoja. Volyymiltaan hankinnat ovat olleet pieniä.

1.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö

Useiden eurooppalaisten yhteishankintayksiköiden toiminta kohdistuu valtion keskushallintoviranomaisten lisäksi myös aluehallintoviranomaisiin sekä kuntiin. Tanskan yhteishankintayksikkö SKI:n asiakkaita ovat valtion keskushallinto- ja paikallishallintoviranomaisten lisäksi kunnat sekä julkisomisteiset yhtiöt.

Itävallan yhteishankintayksikkö Bundesbeschaffung GmbH (BBG) asiakkaita ovat keskushallinnon ja osavaltioiden hankintayksiköiden lisäksi yliopistot, maakunnat, kaupungit ja kunnat.

Italian yhteishankintayksikkö Consipin asiakkaita ovat keskus-, alue- ja paikallishallintoviranomaiset.

Islannin yhteishankintayksikkö Rikiskaupin asiakkaita ovat valtion ja kuntien viranomaiset. Ruotsissa valtion hankinnoissa yhteishankintayksikkönä toimii Statskontoret ja kuntien yhteishankintayksikkönä SKL Kommentus.

Eurooppalaisten yhteishankintayksiköiden toiminnan ytimenä on yhteishankintojen tekeminen yhteishankintayksikön asiakaspiirille. Useille yhteishankintayksiköille on tämän lisäksi säädetty tai määrätty muitakin hankintatoimeen liittyviä tehtäviä. Esimerkiksi Italian yhteishan-

kintayksikkö Consipin tehtäväksi on yhteishankintojen tekemisen lisäksi säädetty julkisten varojen tehostamiseen liittyvän ohjelman toimeenpano.

Islannin yhteishankintayksikön tehtävänä on hankintojen tekemisen lisäksi koordinoida asiakkaidensa hankintoja. Useat eri maissa toimivat yhteishankintayksiköt ylläpitävät hankintojen tekemiseen tarkoitettuja sähköisiä palveluja, kuten kilpailutusjärjestelmiä.

Tanskan yhteishankintayksikkö SKI on koonnut ja analysoinut kokeiluluontoisesti kuntien hankintatietoa. Kokeilu on ollut onnistunut ja sen jatkoa harkitaan parhaillaan.

1.3 Nykytilan arviointi

Julkiset hankinnat ovat sellaisia tavara-, palvelu- ja rakennusurakkahankintoja, joita valtio, kunnat ja kuntayhtymät, valtion liikelaitokset sekä muut hankintalainsäädännössä määritellyt hankintayksiköt tekevät oman organisaationsa ulkopuolelta.

Julkisten hankintojen kokonaisvolyymi Suomessa arvioidaan olevan noin 35 mrd. euroa vuodessa. Volyymiltaan suurin osa julkisista hankinnoista tehdään yhteishankintajärjestelyn ulkopuolella. Vuoden 2017 lukujen perusteella Hansel Oy:n ja KL-Kuntahankinnat Oy:n yhteenlaskettu yhteishankintavolyymi oli noin 1,3 mrd. euroa.

Valtionhallinnossa nykyinen toimintamalli, jossa valtion yhteishankinnoista on vastannut Hansel Oy, on toiminut hyvin ja vastannut sille asetettuihin tavoitteisiin. Yhteishankittavien tuotteiden ja palveluiden määrä on kasvanut vuosittain noin 150 milj. eurosta (2004) noin 826 milj. euroon (2017). Lisääntyneiden yhteishankintojen avulla valtio on kyennyt vähentämään päällekkäisten kilpailutusten aiheuttamaa työtä sekä saavuttanut myös merkittäviä hintaetuja ostovolyymeja kokoamalla. Toimintamallia valtiolla voidaan edelleen tehostaa analysoimalla tietojärjestelmiin kertyvää hankinta- ja suunnittelutietoa.

Yhteishankintojen lisäksi Hansel Oy on tarjonnut asiakkailleen hankintoihin liittyviä asiantuntijapalveluja, joiden merkitys on ollut vuosittain kasvussa, ja virastot ovat olleet pääosin tyytyväisiä tarjontaan.

Kunnat ja muut kuntaorganisaatiot (esim. liikelaitokset, kuntayhtymät, kuntayhtiöt) vastaavat omien hankintalinjaustensa mukaisesti hankintatoimensa järjestämisestä kilpailuttamalla hankintojaan itse, tekemällä yhteistyötä muiden hankintayksiköiden kanssa tai käyttämällä keskitetysti kilpailutettuja puitesopimuksia kuten KL-Kuntahankinnat Oy:n sopimuksia.

Kunnilla on myös alueellista ja paikallista yhteishankintaa, joka on organisoitu esim. hankintarenkaisiin veturikuntana keskuskaupunki tai yhteishankintayhtiöihin. Sairaanhoitopiirien erityisvastuualueet hankkivat keskitetysti terveydenhuollon tarvikkeita ja palveluita sekä vastaavat niiden logistiikasta.

KL-Kuntahankinnat Oy:n asiakaskuntaan kuuluu 1 300 organisaatiota, jotka hyödyntävät eri mittakaavassa kilpailutettuja tavara-, palvelu- ja tietojärjestelmäsopimuksia (yhteensä 72 kpl). KL-Kuntahankinnat Oy:n puitesopimusten arvo oli vuonna 2017 noin 475 milj. euroa. Yhteishankittavien tuotteiden, palveluiden sekä tietojärjestelmien ostojen arvo on kasvanut vuosittain noin 5,5 milj. eurosta tasaisesti asiakastyytyväisyyden ollessa hyvä (4.3 asteikolla 1—5). KL-Kuntahankinnat Oy:n valikoimassa on myös sosiaali- ja terveystoimen hankintoja esim. asumispalveluita, omahoitoon liittyviä palveluita sekä asiakas- ja potilastietojärjestelmiä.

KL-Kuntahankinnat Oy ei ole vähäisten resurssiensa vuoksi voinut tarjota asiakkailleen Hansel Oy:n tarjonnassa olevia asiantuntija- ja kilpailuttamispalveluita tai sähköistä kilpailutusta lukuun ottamatta muita digitaalisia palveluita, joiden kysyntä on koko ajan kasvussa asiakaskunnassa. Sulautuminen Hansel Oy:öön avaisi kunnille ja muille asiakkaille mahdollisuuden näihin lisäarvopalveluihin toiminnan kehittyessä.

Evankelis-luterilaisen kirkon tavara- ja palveluhankinnoissa tarpeet ja haasteet ovat pitkälti yhteneviä kuntasektorin kanssa. Hankintajohtamisen kannalta on ollut tärkeää, että kirkko on voinut olla mukana kuntasektorin hankintayhteistyössä KL-Kuntahankinnat Oy:n kanssa solmitun hankintayhteistyösopimuksen kautta. Kirkon hankintayksiköillä on ollut mahdollisuus saada hankintayhteistyöstä samanlaisia hyötyjä kuin kunnilla; seurakuntatalouksien hankintatoimi on vastaavanlaista kuin kuntasektorilla, mutta volyymiltään merkittävästi pienempää. Siltä osin kuin KL-Kuntahankinnat Oy ei ole kilpailuttanut sopimuksia, joilla olisi käyttöä koko kirkon laajuisesti, on Kirkkohallitus pyrkinyt kilpailuttamaan tällaisia sopimuksia koko kirkon käyttöön. Kirkon ja KL-Kuntahankinnat Oy:n välinen hankintayhteistyö on toiminut hyvin ja vastannut sille asetettuihin tavoitteisiin.

2 Ehdotetut muutokset

1 §. *Yhtiön asema.* Lain *1 momentin* mukaan Hansel Oy on valtion omistuksessa ja hallinnassa oleva osakeyhtiö. Koska valtio ja Kuntaliitto ovat valmistelleet Hansel Oy:n ja KL-Kuntahankinnat Oy:n fuusiosta ja valtio fuusioitumisen yhteydessä luovuttaa osan Hansel Oy:n osakkeista Kuntaliitolle, pykälän sanamuotoa on tarpeen muuttaa siten, että osakkeenomistus mahdollistetaan myös muille kuin valtiolle.

Muutos tehtäisiin poistamalla pykälästä ensimmäinen virke, jonka mukaan Hansel Oy on valtion omistuksessa ja hallinnassa oleva osakeyhtiö. Lisäksi pykälän sanamuotoa on täsmennetty.

Yhtiön yhtiöomistusta koskevaan päätöksentekoon ja omistajaohjaukseen sovellettaisiin edelleen valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annettua lakia. Kuntaliiton tullessa yhtiön osakkaaksi, se käyttää päätösvaltaa yhtiökokouksessa osakeyhtiölain (624/2006) tarkoittamalla tavalla. Yhtiön tarkoituksena ei edelleenkään olisi voiton tuottaminen.

Ehdotuksessa esitetään samalla, että eduskunta antaisi suostumuksensa Hansel Oy:n ja KL-Kuntahankinnat Oy:n omistus- ja yritysjärjestelyyn, jossa Suomen valtio lakkaa olemasta Hansel Oy:n ainoa omistaja. Tarkoituksena on, että KL-kuntahankinnat Oy:n sulautuessa Hansel Oy:öön osa yhtiön omistuksesta siirtyisi Kuntaliitolle. Valtiolla säilyisi edelleen määräysvalta yhtiössä.

3 §. *Asiakkaat.* Pykälän *1 momentissa* olevaan Hansel Oy:n asiakaspiiriin lisättäisiin, että yhtiön asiakkaita voivat olla lisäksi kunnat ja kuntayhtymät sekä evankelis-luterilainen kirkko ja ortodoksinen kirkko seurakuntineen. Pykälän *2 momenttiin* lisättäisiin uusi kohta 4, jonka mukaan Hansel Oy:n asiakkaana olisi Keva.

Hankintalain 4 §:n 12 kohdan mukaan yhteishankintayksikön toiminnan tulee kohdistua sen omistaviin hankintayksiköihin taikka sellaisiin hankintayksiköihin, joiden oikeudesta käyttää yhteishankintayksikön toimintoja on erikseen säädetty. Koska Hansel Oy:n toiminta ja asiakkuudet perustuvat nimenomaiseen lakiin, olisi tarpeen säätää kuntien ja seurakuntien sekä Kevan hankintayksiköiden mahdollisuudesta olla Hansel Oy:n asiakkaita.

Valtion talousarviosta annetun lain 22 a §:ssä säädetään valtion talousarviotalouden piirissä olevien virastojen ja laitosten hankinnoista ja velvollisuudesta toteuttaa hankintansa yhteishankintasopimuksia käyttäen. Kyseinen lainsäädäntö ei kuitenkaan ulotu kuntiin. Kunnilla on perustuslain 121 §:n mukaiseen itsehallinto-oikeuteensa perustuva oikeus päättää, käyttävätkö ne yhtiön palveluita vai eivät.

Pykälän 2 momentin mukaisesti yhtiön asiakas voisi olla myös sellainen julkisoikeudellinen laitos, johon kunta, kunnan liikelaitos tai muu kunnan hankintayksikkö käyttää määräysvaltaa rahoituksen taikka nimittämisoikeuden perusteella hankintalain 5 § 2 momentissa tarkoitetulla tavalla. Tällainen julkisoikeudellinen laitos voi olla esimerkiksi kunnan tai kuntien yhteisesti omistama hankintayksikkö, johon yksi tai useampi kunta käyttää yhdessä määräysvaltaa. Hankintalain ja Hansel Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain mukaan yhteishankintayksikön asiakkaita voivat olla vain hankintayksiköt. Siten sellaiset kuntakonserniin kuuluvat yritykset, jotka eivät ole hankintayksiköitä, eivät olisi yhtiön asiakkaita.

Eduskunnassa käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä (HE 63/2017 vp) ehdotetaan, että myös perustettavat maakunnat olisivat Hansel Oy:n asiakkaita. Hallituksen esityksessä ehdotetaan myös eräitä täsmennyksiä Hansel Oy:n tehtäviin sekä hankintatiedon tuottamiseen liittyvää tiedonsaantioikeutta. Hallituksen esitys on vireillä eduskunnassa ja sen käsittely on riippuvainen sote- ja maakuntauudistuksen etenemisestä.

3 Esityksen vaikutukset

Hansel Oy:n asiakaskunnan laajennus ei tule aiheuttamaan yhtiölle merkittäviä kustannuksia ja kustannukset katetaan palvelumaksutuotoilla. Esityksellä ei ole vaikutusta valtion talousarvioon.

Pienten ja keskisuurten yritysten aseman parantaminen on ollut hankintalakiuudistuksen yksi tavoite. Tärkeää on, että yhteishankintayksikkö huomioi aktiivisesti yhteishankintojen toteuttamisessa, aina kun mahdollista, pienten ja keskisuurten yritysten mahdollisuudet antaa tarjouksia yhteishankintojen tarjouskilpailuissa.

Esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia pienten ja keskisuurten yritysten osallistumismahdollisuuksiin julkisiin hankintoihin. Markkinoiden toimivuus on yksi yhteishankintayksiköiden toimintaa ohjaavista tekijöistä. Sitä voidaan edistää esimerkiksi jakamalla hankintoja pienempiin kokonaisuuksiin, alueellisilla ratkaisuilla, ottamalla useampia sopimustoimittajia sekä muilla hankintaan soveltuvilla keinoilla, joiden tarkoituksena on edistää kilpailua. Pienten ja keskisuurten yritysten osallistumista yhteishankintojen tarjouskilpailuihin on tarpeen edelleen seurata.

Hansel Oy:llä oli vuoden 2017 lopussa noin 400 toimittajaa, joilla on noin 3 000 alihankkijaa. Puitesopimustoimittajista oli pieniä ja keskisuuria yrityksiä 42 prosenttia ja puitesopimustoimittajien alihankkijoista 87 prosenttia.

KL-Kuntahankinnat Oy:llä oli vuoden 2017 lopussa noin 200 sopimustoimittajaa, joista 68 prosenttia oli pieniä ja keskisuuria yrityksiä. Alihankkijoita KL-Kuntahankinnat Oy:n sopimustoimittajilla oli noin 1 600 (arvio), jotka toimivat jakelussa, huollossa, tukitehtävissä tai paikallisissa myyntiverkostoissa.

Yhteishankintojen ytimenä ovat kuitenkin usein sellaiset hankinnat, joissa tarjouskilpailuihin osallistuvat toimittajat toimivat kansallisella taikka globaalilla tasolla (kuten lentomatkustus, lisenssihankinnat, polttoaineet). Erityisesti näissä hankinnoissa hankintavolyymien yhdistämi-

nen voi edesauttaa hyvien hinta- ja toimitusehtojen saavuttamista, mikä parantaa erityisesti pienten hankintayksiköiden asemaa.

Euroopan komission julkisia hankintoja koskevan tiedonannon (Komission tiedonanto Euroopan Parlamentille, Neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja Alueiden Komitealle, Julkiset hankinnat toimiviksi Euroopassa ja Euroopan hyväksi COM(2017)572 final) mukaan yhteishankintayksiköiden on katsottu edistävän ammattimaista hankintatoimintaa ja osaamisen kehittymistä. Esitys mahdollistaa hyvien käytäntöjen levittämistä ja hankintatoimen entistä ammattimaisempaa toteutusta sekä myös innovatiivisuuden ja vaikuttavuuden edistämistä julkisissa hankinnoissa.

Tarkoituksena on, että yhtiöiden sulautumisen jälkeen voimassa olevat yhteishankintasopimukset pääsääntöisesti jatkuvat ja ovat edelleen käytettävissä niille asiakasryhmille, joille ne on tehty. Kuntien hankintayksiköt eivät siten voi liittyä käyttämään jo olemassa olevia aiemmin Hansel Oy:n kilpailuttamia puitejärjestelyjä ja toisaalta valtion yksiköt eivät voi käyttää Kuntahankintojen kunnallisille organisaatioille kilpailuttamia sopimuksia.

Hansel Oy voi siten todennäköisesti kilpailuttaa koko uudelle asiakaskunnalle suunnattuja yhteishankintasopimuksia vasta voimassaolevien sopimusten päättymisen jälkeen. Näin ollen esityksellä ei ole välittömiä vaikutuksia valtion tai kuntien hankintayksiköiden asemaan. Esityksen hyödyt realisoituvat, kun uusia yhteishankintasopimuksia saadaan toteutettua.

Esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia myöskään evankelis-luterilaisen kirkon, ortodoksisen kirkon tai Kevan hankintayksiköiden toimintaan. Pidemmällä tähtäimellä esitys mahdollistaa uusille asiakkaille entistä laaja-alaisemman hankintayhteistyön sekä volyymietujen saavuttamisen muun julkisen hallinnon kanssa.

4 Asian valmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainministeriössä. Lakiluonnoksesta pyydettiin lausunnot 31 päivänä heinäkuuta 2018 ministeriöiltä, Valtiontalouden tarkastusvirastolta, Kilpailu- ja kuluttajavirastolta, Elinkeinoelämän keskusliitolta, Suomen Yrittäjiltä, evankelis-luterilaiselta kirkolta, ortodoksiselta kirkolta, Kevalta, Kuntaliitolta ja Hansel Oy:ltä. Lausunnot pyydettiin lausuntopalvelu.fi-sivuston kautta, joten myös muilla tahoilla oli mahdollisuus lausua esitysluonnoksesta.

Lausunto saatiin työ- ja elinkeinoministeriöltä, sisäministeriöltä, liikenne- ja viestintäministeriöltä, puolustusministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, Kilpailu- ja kuluttajavirastolta, Elinkeinoelämän keskusliitolta, Suomen Yrittäjiltä, evankelis-luterilaiselta kirkolta, ortodoksiselta kirkolta, Kevalta, Kuntaliitolta, Hansel Oy:ltä, maahanmuuttovirastolta ja Poliisihallitukselta.

Vastauksissa esitystä ja sen tavoitteita tukivat työ- ja elinkeinoministeriö, sisäministeriö, puolustusministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, liikenne-ja viestintäministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, Poliisihallitus, maahanmuuttovirasto, Kuntaliitto, Keva, ortodoksinen kirkko, evankelis-luterilainen kirkko ja Hansel Oy. Myös Elinkeinoelämän keskusliitto tuki esityksen tavoitteita, mutta painotti lausunnossaan sitä, että pienten ja keskisuurten yritysten osallistumismahdollisuudet julkisiin hankintoihin tulee turvata.

Esitystä tukeneista pienten ja keskisuurten yritysten aseman varmistamiseen ja alueellisiin näkökohtiin huomiota kiinnittivät myös työ- ja elinkeinoministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, Kuntaliitto ja Kilpailu- ja kuluttajavirasto. Erityisesti Elinkeinoelämän keskusliitto ja

Suomen Yrittäjät katsoivat, että esityksellä voi olla merkittäviä vaikutuksia pienten ja keskisuurten yritysten osallistumismahdollisuuksiin. Hansel Oy katsoi lausunnossaan, että hankintojen keskittäminen voi osaltaan myös parantaa pienten ja keskisuurten yritysten asemaa hankintojen tullessa aiempaa laajemmin avoimesti kilpailutettaviksi.

Kielteisesti esitykseen suhtautui Suomen Yrittäjät, joka näki suurimpana ongelmana pienten ja keskisuurten yritysten osallistumismahdollisuuksien kaventumisen. Suomen Yrittäjät esitti lausunnossaan, että kuntien ja maakuntien muut hankintayksiköt poistettaisiin asiakaskunnan laajennuksista. Suomen Yrittäjät esitti lausunnossaan lisäksi, että uuden Hansel Oy:n ei tulisi ryhtyä kilpailuttamaan sellaisia palveluita, joissa on paikallista tarjontaa eikä uuden yhtiön rooliin tulisi kuulua hankintojen tukipalveluja kuten esim. kilpailutusjärjestelmäpalvelut.

Kuntaliitto, ortodoksinen kirkko ja evankelis-luterilainen kirkko esittivät, että esityksen perusteluissa mainittaisiin selvemmin, että Hansel Oy:n uusilla asiakkailla on mahdollisuus, mutta ei velvollisuutta käyttää Hansel Oy:n palveluita. Tätä koskeva lausuma on lisätty esitykseen.

Lausuntokierroksen jälkeen esitystä on 3 §:n osalta tarkennettu siten, että pykälästä on poistettu ”muut kuntien hankintayksiköt”.

5 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

Hansel Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 1 ja 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Hansel Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain (1096/2008) 1 ja 3 §, sellaisena kuin niistä on 3 § osaksi laissa 1410/2016, seuraavasti:

1 §

Yhtiön asema

Hansel Oy kuuluu valtiovarainministeriön hallinnonalaan, ja valtiovarainministeriö vastaa yhtiön omistajaohjauksesta. Yhtiön yhtiöomistusta koskevasta päätöksenteosta ja omistajaohjauksesta säädetään valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annetussa laissa (1368/2007).

Yhtiön tarkoituksena ei ole voiton tuottaminen.

3 §

Asiakkaat

Yhtiön asiakkaita ovat valtionhallinnon virastot ja laitokset, valtion liikelaitokset sekä valtion talousarvion ulkopuoliset rahastot. Yhtiön asiakkaita ovat myös eduskunta sekä sen alaisuudessa, valvonnassa ja yhteydessä toimivat yksiköt. Yhtiön asiakkaita voivat olla lisäksi kunnat, kuntayhtymät, evankelis-luterilainen kirkko ja ortodoksinen kirkko sekä näiden seurakunnat.

Yhtiön asiakas voi lisäksi olla:

1) julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 5 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu julkisoikeudellinen laitos, jos tämän pykälän 1 momentissa tarkoitettu hankintayksikkö:

a) rahoittaa sitä pääasiallisesti;

b) nimeää sen johdon; taikka

c) nimeää yli puolet sen hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsenistä;

2) vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 5 §:ssä tarkoitettu hankintayksikkö, joka on Suomen valtion taikka kunnan tai kuntien yhdessä kokonaan omistama;

3) Suomessa toimiva Euroopan unionin erillisvirasto; ja

4) Keva.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 27 päivänä syyskuuta 2018

Pääministeri

Juha Sipilä

Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen

Liite
Rinnakkaisteksti

Laki

Hansel Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 1 ja 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Hansel Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain (1096/2008) 1 ja 3 §, sellaisena kuin niistä on 3 § osaksi laissa 1410/2016, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
1 §	1 §
Yhtiön asema	*Yhtiön asema*
Hansel Oy on valtion omistuksessa ja hallinnassa oleva osakeyhtiö. Yhtiö kuuluu valtiovarainministeriön hallinnonalaan, ja valtiovarainministeriö vastaa yhtiön omistajaohjauksesta. Yhtiön yhtiöomistusta koskevaan päätöksentekoon ja omistajaohjaukseen sovelletaan valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annettua lakia (1368/2007). Yhtiön tarkoituksena ei ole voiton tuottaminen.	*Hansel Oy* kuuluu valtiovarainministeriön hallinnonalaan, ja valtiovarainministeriö vastaa yhtiön omistajaohjauksesta. Yhtiön yhtiöomistusta *koskevasta päätöksenteosta ja omistajaohjauksesta säädetään valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annetussa laissa* (1368/2007). Yhtiön tarkoituksena ei ole voiton tuottaminen.
3 §	3 §
Asiakkaat	*Asiakkaat*
Yhtiön asiakkaita ovat valtionhallinnon virastot ja laitokset, valtion liikelaitokset sekä valtion talousarvion ulkopuoliset rahastot. Yhtiön asiakkaita ovat myös eduskunta sekä sen alaisuudessa, valvonnassa ja yhteydessä toimivat yksiköt.	Yhtiön asiakkaita ovat valtionhallinnon virastot ja laitokset, valtion liikelaitokset sekä valtion talousarvion ulkopuoliset rahastot. Yhtiön asiakkaita ovat myös eduskunta sekä sen alaisuudessa, valvonnassa ja yhteydessä toimivat yksiköt. *Yhtiön asiakkaita voivat olla lisäksi kunnat, kuntayhtymät, evankelisluterilainen kirkko ja ortodoksinen kirkko sekä näiden seurakunnat.*
Yhtiön asiakas voi lisäksi olla: 1) julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 5 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu julkisoikeudellinen laitos, jos tämän pykälän 1 momentissa tarkoitettu hankintayksikkö: a) rahoittaa sitä pääasiallisesti;	Yhtiön asiakas voi lisäksi olla: 1) julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 5 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu julkisoikeudellinen laitos, jos tämän pykälän 1 momentissa tarkoitettu hankintayksikkö: a) rahoittaa sitä pääasiallisesti; b) nimeää sen johdon; taikka c) nimeää yli puolet sen hallinto-, johto-

Voimassa oleva laki

b) nimeää sen johdon; taikka
c) nimeää yli puolet sen hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsenistä;

2) vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 5 §:ssä tarkoitettu hankintayksikkö, joka on Suomen valtion kokonaan omistama; *taikka*

3) Suomessa toimiva Euroopan unionin erillisvirasto.

Ehdotus

tai valvontaelimen jäsenistä;

2) vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 5 §:ssä tarkoitettu hankintayksikkö, joka on Suomen valtion *taikka kunnan tai kuntien yhdessä* kokonaan omistama;

3) Suomessa toimiva Euroopan unionin erillisvirasto; *ja*

4) Keva.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .